פאה פרק א' משנה ב' – יצחק קרליבך

א] נתחדש במשנה שאף שאין לפאה שיעור הינו מדאורי' אבל מדרבנן יש לו שיעור 'שישים'.

ב] עי' ירושלמי שהובא בר"ש מ"א מה הדין אם הפריש פח' מס' דצריך להפריש עוד להשלים לס' [מדרבנן] האם יש 'שם' פאה על הפרשה השני' דלחד מ"ד יש שם פאה על הראשונה ופטורה מן הנמעשר גם קודם שהשלים לס' ועל השני' אין שם פאה וחייבת במעשר, ולחד מ"ד כ"ז שלא השלים הראשונה חייבת במעשר [אף שהעני יכול כבר לזכות בה דהא מדאורי' הוי פאה] ומ"מ כ"ז שלא השלים לס' חייבת במעשר, ונתבאר מד' התורת זרעים שנחלקו בגדר הדין דרבנן שלא לפחות מס' האם תק"ח שבפח' מס' לא חלה ההפרשה מדרבנן או שחלה ההפרשה רק יש דין להשלים מצד המתנו"ע [ומבואר מכ"ד הירושלמי שלא כל דבר שניתן לעניים פטור ממעשר אלא רק מה ש'שם' פאה עלה פטור ממעשר ועי' משנת ר' אהרן סי' ב'].

הנה פשטות לכו"ע שיעור ס' הוא מדרבנן ומדאורי' אין לו שיעור ונח' בגדר הדין דרבנן וכ"מ מד' הרא"ש וכן נקט המל"מ פ"א הט"ו, אבל בלשון הר"ש משנה א' משמע שלמ"ד שהראשונה חייבת בהמעשר כ"ז שלא השלים ס"ל ששיעור ס' הוא דאורי' ומה שכ' במשנה א' שאין לו שיעור הינו שאין לו שיעור למעלה וכ"מ בגר"א על הירושלמי [וע"ע תוס' חגיגה ז'] ועי' מל"מ שתמה בזה והרבה אחרונים דחקו גם בדעת הר"ש שלכו"ע שיעור ס' דרבנן כמו שכ' הר"ש בפשיטות במ"א.

ג] עי' ירושלמי שא"צ ליתן ס' נגד השיבולת הראשון שקצר ומשום שכל החיוב מתחדש רק אחרי קצירה זו כמו שנתבאר לעיל במשנה א' שכ"ז שלא קצר שיבולת אחת עדיין לא נתחייב בפאה.

ד] במ"א למדנו שבכורים אין לו שיעור ויש לדון אם יש לו שיעור מדרבנן עי' היטב במשנה בכורים פ"ב מ"ב שמשמע שאין לו שיעור גם מדרבנן וכ"כ הרע"ב שם, אבל ברמב"ם פ"ב מבכורים הי"ז מפורש שיש לו שיעור מדרבנן [שישים], ועי' תיו"ט בכורים שם שיישב ד' הרמב"ם מהמשנה שם [וכעין ד' התיו"ט עי' רש"י חולין קלז:].

ה] הכל לפי גודל השדה עי' רמב"ם ר"ש ורע"ב, ויש פירוש מחודש בגר"א שהכל לפי גודל השדה והכל לפי גדול הענונה בא לחדש שצריך ליתן תמיד לחומרא דאם במדנת השדה בא' מס' יש יותר תבואה יתן לפי גודל השדה ואם יש יותר לפי כמות התבואה יתן לפי מדת התבואה עי"ש, והכל לפי רוב העניים עי' שכ' שבאופן שמחלק לעניים יתן יותר מס'.